

УДК 7.067.2:792.8

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/91-1-20>**Інга ГОНЧАРЕНКО,***orcid.org/0009-0005-3190-5640*

старший викладач кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін
Коледжу хореографічного мистецтва
«Київська муніципальна академія танцю імені Серґа Лифаря»
(Київ, Україна) goncharenko65@gmail.com

Лариса ІЩЕНКО,*orcid.org/0009-0006-8416-4257*

старший викладач кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін
Коледжу хореографічного мистецтва
«Київська муніципальна академія танцю імені Серґа Лифаря»
(Київ, Україна) ischenko_lara@ukr.net

Людмила ПРЯНИЧНИКОВА,*orcid.org/0009-0002-5858-3985*

викладач кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін
Коледжу хореографічного мистецтва
«Київська муніципальна академія танцю імені Серґа Лифаря»
(Київ, Україна) pryanichnikova64@gmail.com

РОЛЬ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ У ВТІЛЕННІ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ В КЛАСИЧНОМУ БАЛЕТІ

Дослідження спрямоване на теоретичне осмислення й обґрунтування ролі акторської майстерності у формуванні художнього образу в класичному балеті з урахуванням трансформацій у сучасній сценічній практиці та змін у професійній підготовці артистів балету. У фокусі дослідження знаходиться взаємозв'язок технічної досконалості та драматичної виразності, що разом визначають естетичну силу балетного виконання. Методологія дослідження ґрунтується на міждисциплінарному підході, у якому поєднано аналітичний огляд актуальних зарубіжних і вітчизняних наукових джерел (2020–2025 рр.), якісні порівняння освітніх практик провідних балетних шкіл, аналіз глядацької рецепції, а також приклади з реальних постановок класичних балетів, зокрема «Жізель», «Ла Сільфіда». Використано елементи контент-аналізу матеріалів театральної критики та інтерв'ю з професійними артистами балету. У результаті виявлено, що акторська майстерність є не лише допоміжним елементом, а структурною складовою сучасного балетного образу. З'ясовано, що найуспішніші виконавці вдаються до глибокого проживання ролі, використовуючи методи психологічної трансформації, сценічної імпровізації та індивідуального трактування хореографічного тексту. Підтверджено, що балетні школи (зокрема АВТ в США та Royal Ballet School у Великобританії) адаптують програми навчання з обов'язковим включенням акторських дисциплін. Установлено зв'язок між емоційною насиченістю виконання та рівнем глядацького залучення, що підтверджено емпіричними дослідженнями в галузі естетики танцю. Визначено, що акторська техніка є домінуючою умовою повноцінного втілення образу у класичних балетних партіях. Практична значимість отриманих результатів дослідження полягає в можливості застосування отриманих напрацювань у процесі підготовки майбутніх артистів балету, формуванні програм професійної освіти в галузі хореографії, а також в удосконаленні методик репетиційної роботи. Запропоновані підходи можуть слугувати підґрунтям для модернізації виконавських стратегій як у академічному, так і в експериментальному балетному просторі.

Ключові слова: театральні тренінги, глядацьке залучення, художній образ, артист балету, характер персонажу, балерина.

Inga HONCHARENKO,

orcid.org/0009-0005-3190-5640

*Senior Lecturer at the Department of Choreography and Art Subjects/Courses
College of Choreography Art "Serge Lyfar Kyiv Municipal Academy of Dance"
(Kyiv, Ukraine) goncharenko65@gmail.com*

Larysa ISHCENKO,

orcid.org/0009-0006-8416-4257

*Senior Lecturer at the Department of Choreography and Art Subjects/Courses
College of Choreography Art "Serge Lyfar Kyiv Municipal Academy of Dance"
(Kyiv, Ukraine) ischenko_lara@ukr.net*

Liudmyla PRIANICHNIKOVA,

orcid.org/0009-0002-5858-3985

*Senior Lecturer at the Department of Choreography and Art Subjects/Courses
College of Choreography Art "Serge Lyfar Kyiv Municipal Academy of Dance"
(Kyiv, Ukraine) pryanichnikova64@gmail.com*

THE ROLE OF ACTING SKILLS IN THE EMBODIMENT OF AN ARTISTIC IMAGE IN CLASSICAL BALLET

The study is aimed at theoretically understanding and substantiating the role of acting in the formation of an artistic image in classical ballet, taking into account transformations in modern stage practice and changes in the professional training of ballet dancers. The focus of the study is the relationship between technical perfection and dramatic expressiveness, which together determine the aesthetic power of ballet performance. The research methodology is based on an interdisciplinary approach, which combines an analytical review of current foreign and domestic scientific sources (2020–2025), a qualitative comparison of educational practices of leading ballet schools, an analysis of audience reception, as well as examples from real productions of classical ballets, in particular "Giselle", "La Sylphide". Elements of content analysis of materials from theater criticism and interviews with professional ballet dancers were used. As a result, it was found that acting is not only an auxiliary element, but a structural component of the modern ballet image. It was found that the most successful performers resort to deep living of the role, using methods of psychological transformation, stage improvisation and individual interpretation of the choreographic text. It was confirmed that ballet schools (in particular ABT in the USA and Royal Ballet School in the UK) adapt training programs with the mandatory inclusion of acting disciplines. A connection was established between the emotional richness of the performance and the level of audience involvement, which was confirmed by empirical research in the field of dance aesthetics. It was determined that acting technique is the dominant condition for the full embodiment of the image in classical ballet parts. The practical significance of the research results lies in the possibility of applying the obtained developments in the process of training future ballet artists, forming professional education programs in the field of choreography, as well as in improving rehearsal methods. The proposed approaches can serve as a basis for the modernization of performance strategies in both the academic and experimental ballet space.

Key words: theater training, audience engagement, artistic image, ballet dancer, character character, ballerina.

Постановка проблеми. Протягом усієї історії балетного театру питання сценічної виразності танцівника-актора та створення повноцінного художнього образу завжди було актуальним. Класичний балет як вид сценічного мистецтва потребує від виконавця як бездоганної техніки, так і глибокого переживання ролі. Танцівник на сцені поєднує дві стихії: технічну майстерність руху та художню виразність душі (Nam, Park, Kim, 2024). Балетний виступ можна назвати мистецтвом, де думка керує тілом, а тіло виражає думку (Chen, 2023).

Іншими словами, успіх балетної вистави великою мірою залежить від єдності тіла та духу виконавця, його здатності перевтілитися в образ.

Якщо ж артист балету зосереджується лише на відточеній техніці, ігноруючи внутрішній світ персонажа, образ виходить порожнім адже роль втрачає реалізм і не доносить до глядача внутрішнього смислу твору (Chen, 2023). Тому акторська майстерність у балеті – це не другорядна окраса, а необхідний компонент, що наповнює хореографію змістом. Сучасні балетні критики та педагоги наголошують, що нині, у світі надзвичайної технічної досконалості танцівників, важливо знайти особистість-оповідача на сцені – справжнього актора в танці (Dance-teacher, 2021).

Отже, актуальність дослідження обумовлена необхідністю більш глибокого осмислення ролі акторської майстерності як ключового чинника

формування повноцінного художнього образу в умовах сучасної балетної сцени.

Аналіз досліджень. У сучасних дослідженнях роль акторської майстерності в хореографії отримала особливу аналітичну глибину. Так, зокрема, іноземні науковці С. М. Нам, Х. Й. Парк та М. Дж. Кім встановили, що переживання ролі та ідентифікація з образом суттєво впливають на якість сценічного виконання, а стан «пікового виступу» неможливий без внутрішнього занурення виконавця у характер персонажа (Nam, Park, Kim, 2024).

Цінним для розуміння теми є дослідження С. Чен, в якому доведено ефективність використання театральних викладачів у підготовці танцівників, які прагнуть емоційної щільності й образної гнучкості у виконанні (Chen, 2023).

В українській теоретичній площині науковець О. С. Бойко (2020) трактує художній образ у танці як складну семіотичну конструкцію, що не може існувати без акторської інтерпретації, а Е. В. Бідна (2023) та Л. О. Черкес (2020) підкреслюють трансформацію видовищності балету саме в результаті драматичної насиченості.

Узагальнюючи, дослідники О. Довгань, В. Водяна, Т. Солонинка (2025), О. Літовченко, О. Плахотнюк (2023), О. Петрик, В. Борзенков, Л. Волошина (2025) та В. Ю. Сосіна (2022) акцентують на необхідності цілеспрямованого навчання акторським технікам у системі хореографічної освіти.

Водночас, О. Тіщенко, В. Волчукова та О. Барабаш (2024) звертають увагу на розширення хореографії до рівня перформативного мистецтва, де виразність і сценічне «проживання» образу не просто бажані, а фундаментальні для самого факту художнього впливу.

Попри зростаючу кількість досліджень, присвячених акторській майстерності в хореографії, переважна більшість із них зосереджується або на загальних педагогічних аспектах, або на емпіричних спостереженнях, не формуючи цілісного уявлення про інтеграцію драматичної виразності саме у класичному балеті в контексті сучасної сцени. Поточне дослідження заповнює цю прогалину, зосереджуючись на аналітичному осмисленні взаємозв'язку між технічною й акторською складовими виконавської майстерності в класичному репертуарі, актуалізуючи практики провідних світових труп, новітні методики підготовки артистів, а також оцінку глядацької рецепції як критерію ефективності сценічного образу.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичному аналізі ролі актор-

ської майстерності як ключового чинника формування художньої виразності класичного балету в сучасному сценічному просторі, з урахуванням тенденцій професійної підготовки танцівників, еволюції виконавських стратегій і глядацької рецепції.

Виклад основного матеріалу. У сучасному балеті акторська майстерність розглядається як невіддільна частина професійної підготовки танцівників. Провідні балетні школи та трупи інтегрують уроки акторської майстерності до своєї програми тренувань. Зокрема, Американський театр балету (АВТ) включає в розклад занять молодих артистів такі дисципліни, як акторська майстерність, поряд із класичним тренажем, партнерством, пуантами та репетиціями варіацій (АВТ, 2025).

Подібно і в Королівській балетній школі Великої Британії усвідомлюють, що танцівник – це також оповідач, а здатність до перевтілення є ключовою частиною кар'єри виконавця. У 2024 році в цій школі було запроваджено спеціальні викладання практичних занять з акторської майстерності для студентів старших курсів під керівництвом професійного викладача, щоб майбутні артисти балету оволоділи інструментами зовнішньої та внутрішньої техніки створення характеру на сцені (Royal Ballet School, 2024).

Видатні сучасні танцівники самі прагнуть удосконалювати акторські навички. Перший соліст Королівського балету Джеймс Хей зізнався, що після багатьох років класичної кар'єри відчув потребу глибше опрацювати сценічні образи та звернувся по допомогу до викладача акторської майстерності. Він зазначив, що часто в балеті виконавцю дають лише ім'я персонажа та набір па, а всі деталі характеру доводиться придумувати самому, тож упевненість у створенні образу між прописаними хореографом рухами стає вирішальною (Royal Ballet School, 2024).

Таким чином, сучасна практика балету все більше тяжіє до того, щоб танцівник був співтворцем образу, а не лише технічним носієм хореографії. Балетмейстери заохочують артистів шукати правду в ролі і виражати її через пластику тіла та міміку. Наприклад, у постановках класичних балетів сьогодні нерідко відходять від шаблонної пантоміми ХІХ сторіччя і натомість культивують більш природну, психологічно правдиву гру (Artsat1, 2023).

Теорія і практика акторської майстерності в балеті мають глибоке коріння, і серед діячів, чий методики перекликаються з балетними акторськими стратегіями, вирізняється Лесь Курбас.

Він організував театр «Бе-резіль», де сконцентрувався на інтелектуальній і технічній підготовці акторів, виховуючи в них культ ритму та синтез тілесної пластики, надаючи сценічній формі фундаментальність і концептуальність (Хлистун, 2018). У підліткових і студентських курсах Л. Курбас наголошував на важливості навчальних тренажів та жорсткого ансамблевого ритму як засобу формування свідомого сценічного існування, що синхронізує тіло, голос і розум актора (Svanidze, Levytskyi, Venher, 2023).

Сьогодні майбутні хореографи та танцівники навчаються акторської майстерності як окремої дисципліни, де їх вчать працювати з уявою, розбирати «надзавдання» ролі, володіти мімікою і жестом на рівні інтонації. У навчальних програмах хореографічних відділень обов'язковим є курс «Майстерність актора», що має на меті виховати здатність створювати виразні сценічні образи (Черкес, 2020). Це створює міцне підґрунтя для креативності виконавця адже добре підготовлений танцівник здатен самостійно вирішувати творчі завдання та наповнювати партію акторською виразністю, як того вимагає задум балетмейстера.

Науковці останніми роками теж приділяють увагу поєднанню танцювальної техніки та психологічної виразності. Дослідження у галузі педагогіки танцю підтверджують, що однобічне культивування лише фізичних навичок без розвитку внутрішнього переживання гальмує художнє зростання артиста (Chen, 2023).

Так, С. Чен зазначає, що чудовий танцівник обов'язково поєднує тіло та розум в єдиному пориві на сцені, тоді як ті, хто «осліплено» ганяється лише за технікою, ігноруючи емоційну складову ролі, створюють бліді неправдиві образи. Автор пропонує методику психотренінгу з використанням «ментального образу», запозичену з драматичного театру. Суть у тому, щоб танцівник перед виконанням опрацював внутрішній світ персонажа, уявляв його думки, мотиви та логіку дій, ніби «проживаючи» історію наново у своїй свідомості. Це допомагає знайти емоційний рушій рольового образу, проникнути в режисерський задум і сформувати виконання «зсередини назовні», тобто від внутрішнього переживання до зовнішнього руху (Chen, 2023). Результатом стає по-справжньому живий і переконливий сценічний персонаж, а виразність танцю значно зростає.

Такий підхід співзвучний із загальною тенденцією фокусуватися не лише на фізичній, але і на психологічній підготовці танцівників перед виходом на сцену. Дослідники феномену «пікових виступів» у балеті зафіксували, що під час під-

готовки до відповідального виходу артисти приділяють увагу як відпрацюванню техніки, так і художнім стратегіям, тобто роботи над образом, інтерпретації ролі та творчому осмисленню хореографії (Nam, Park, Kim, 2024). Іншими словами, шлях до вершини майстерності лежить і через технічні тренування, і через свідоме художнє осмислення танцю.

Вагомість акторської складової підтверджується і даними глядацької рецепції. Міждисциплінарна дослідницька група під керівництвом Інституту емпіричної естетики Макса Планка (MPIEA) у Франкфурті-на-Майні (Німеччина), за допомогою живих виступів дослідила, що людям подобається в сучасному балеті. Вони виявили, що роль відіграють як об'єктивні, так і суб'єктивні фактори. За виступами спостерігали близько 40 глядачів на місці в MPIEA, стільки ж сліdkували онлайн через пряму трансляцію. Глядачам було представлено шість вистав однієї та тієї ж хореографії. У двох випадках танцівник з *Staatstheater Kassel* виступав наживо на сцені, у двох випадках на екрані демонструвався артист балету, а у двох випадках був показаний заздалегідь записаний відеоряд за участю того ж танцівника. Після кожної сцени виступу глядачам пропонувалося заповнити анкету, в якій оцінювалося побачене. Результати дослідження показали, що задоволення публіки від танцювального виступу багато в чому залежало від того, наскільки виразно виступав танцівник (Phys, 2025).

Виразні танцювальні послідовності сподобалися глядачам значно більше, ніж менш виразні. Оскільки під час виступу танцівник носив костюм для захоплення руху, дослідницька група могла відстежувати його рухи та об'єктивно вимірювати його прискорення та швидкість (Phys, 2025).

Отже, науково доведено те, що митці відчували інтуїтивно, що глибина і щирість сценічного перевтілення прямо впливає на естетичне враження від балету. Недарма видатна хореографиня Марта Грем свого часу сказала: «Великі танцівники великі не завдяки техніці, а завдяки пристрасті» (Azquotes, n.d.). Ця фраза, підкріплена сучасними дослідженнями, відображає сутність питання, де технічна досконалість повинна бути наповнена внутрішнім горінням, інакше танець залишиться порожнім рухом.

Жива практика світового балету наочно демонструє, як акторська майстерність оживлює хореографічний текст і надає йому емоційної сили. Класичні балетні партії часто вимагають від виконавців повного перевтілення. Знаковим прикладом є «Жізель» – балет, де драматична гра

балерини має вирішальне значення. У знаменитій «сцені божевілья» героїня переживає шок, смуток і гнів після зради коханого, а правдиве втілення цих почуттів настільки зворушує зал, що критики характеризують цю сцену як одну з найбільш емоційно напружених у виставі (Ballet.org.uk, 2023). Балерина мусить переконливо показати і наївну радість сільської дівчини в першому акті, і смертельне горе та прощення у другому, а глядач повинен повірити та співчувати, інакше вистава втратить емоційний вплив. Як зазначають в Англійському національному балеті, в другому акті «Жізелі» сама атмосфера примарного лісу та тема прощення настільки проникають у гру виконавиці, що здатні довести аудиторію до сліз (Ballet.org.uk, 2023). Це яскраво свідчить, що без акторського проникнення в образ навіть класичний шедевр не «розіб'є серце» глядача, як того вимагає задум.

Інший приклад – «Ла Сільфіда», балет епохи романтизму, який у сучасних постановках набуває нового драматичного звучання. У вересні 2023 року Балет Атланти поставив цей твір, і критики відзначили характерну рису стилю Бурнонвіля – блискавичну техніку стрибків і дрібної алегро в ньому природно доповнює натуралістична акторська гра та стримана пантоміма. Виконавець головної партії (герой Джеймс) Патрик Паленс, який має і драматичну освіту, підкреслив, що для успішного виконання ролі недостатньо просто «танцювати», потрібно психологічно зануритися в історію персонажа. Танцівник чергує моменти блискучої техніки з епізодами, де на перший план виходять емоції, а після карколомних варіацій йому доводиться різко перемкнутися на переживання наслідків фатальних рішень персонажа (Artsatl, 2023).

Схожі тенденції спостерігаються і в інших класичних постановках нашого часу. У балеті «Дон Кіхот» трагікомічні та гротескні ролі (наприклад, Гамаш) сьогодні часто акцентуються виразною грою, що додає барв виставі (Royal Ballet School, 2024).

У підсумку, сучасна сцена дає чимало прикладів, де бездоганна техніка поєднується з сильним

акторським переживанням. Саме така синергія викликає у публіки найглибші почуття та робить класичний балет справжнім театром.

Вражений глядач підтверджує це своїми оплесками та відгуками, адже «емоційна» інтерпретація танцю запам'ятовується надовго. Свіжі дослідження аудиторії також демонструють, що задоволення від балетної вистави значною мірою залежить від того, наскільки експресивно танцівник виконує свою партію, виразні виконання більше подобаються публіці, ніж відсторонені. Отже, навіть з погляду глядацького сприйняття, акторська складова критично важлива для успіху балету.

Висновки. Акторська майстерність у класичному балеті відіграє ключову роль у створенні яскравого художнього образу. Проведений аналіз сучасної практики показує, що найкращі світові колективи наразі приділяють серйозну увагу драматичній підготовці танцівників від навчальних класів до роботи з викладачами безпосередньо в театрі. Це відповідає запиту часу, коли глядач хоче бачити на сцені історію та живі емоції, а не лише красиві па. Приклади з балетної сцени 2020-х років продемонстрували, що навіть у канонічних постановках можливі нові глибини образів, де виконавці вносять особистісну акторську інтерпретацію. Емоційний зв'язок між танцівником і публікою встановлюється саме через правдиву гру, через ті «нерви», які артист оголює в танці. Відтак, балерина або танцівник у класичному балеті постає одночасно і віртуозним атлетом, і тонким психологом, що «читає» роль серцем.

Наукові дослідження та теоретичні розвідки підтверджують непересічну важливість акторської майстерності для балетного мистецтва. Якщо техніка – це тіло вистави, то драматургія образу – її душа. Тільки в єдності цих складових народжується справжнє мистецтво танцю, здатне схвилювати і зачарувати. Отже, майбутнє класичного балету неможливе без акторського перевтілення, оскільки саме воно забезпечує глибину художнього образу, продовжує життя класичних сюжетів на сучасній сцені та дарує глядачам унікальний емоційний досвід, заради якого існує театр балету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Nam S. M., Park H. Y., Kim M. J. Exploring the experiences of dancers who have achieved peak performance: on-stage, pre-stage, and post-stage. *Frontiers in Psychology*. 2024. Vol. 15. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1392242> (дата звернення: 03.08.2025).
2. Chen S. The influence of drama performance training methods on dance performance. *International Journal of Education and Humanities*. 2023. Vol. 10. No. 2. P. 197–198. DOI: <https://doi.org/10.54097/ijeh.v10i2.11640> (дата звернення: 03.08.2025).
3. Yes, you can (and should) incorporate acting into technique class – here's how. *Dance-teacher*. URL: <https://dance-teacher.com/acting-dance-technique-class/> (дата звернення: 03.08.2025).

4. Бойко О. С. Художній образ в українському народно-сценічному танці: монографія. Київ: Лира-К, 2020. 204 с. URL: https://lira-k.com.ua/files/contents/12195.pdf?srsltid=AfmBOoDFso2M2SAvNCSa57kwiDm1isuk3PX7II_AiL8lqo4A3TXcyY (дата звернення: 03.08.2025).
5. Бідна Е. В. Акторська гра як спосіб підсилювання видовищності балетного твору. *Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі* : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 1–2 червня 2023 р.). Київ : НАКККиМ, 2023. С. 184–186. URL: <https://surl.li/gbyrum> (дата звернення: 03.08.2025).
6. Черкес Л. О. Роль акторської майстерності в хореографічному мистецтві. *Традиції та новації в хореографічній культурі (до 50-річчя кафедри хореографії Київського національного університету культури і мистецтв)* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 25 квітня 2020 р.). Київ, 2020, С. 86–88. URL: https://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/nuk_konf/20/2.pdf#page=86 (дата звернення: 03.08.2025).
7. Довгань О., Водяна В., Солонинка Т. Роль акторської майстерності у створенні сценічного образу у хореографії. *Актуальні питання професійного становлення сучасної молоді* : збірник наукових праць студентів. Хмельницький : ХГПА, 2025. Вип. IV. С. 70–75. URL: <https://surl.li/cc/ckxiuo> (дата звернення: 03.08.2025).
8. Літовченко О., Плахотнюк О. Виразальні прийоми в процесі втілення ідейно-художнього вирішення хореографічної вистави. *Scientific method: reality and future trends of researching* : I International Scientific and Theoretical Conference (Zagreb, Croatia, March 24, 2023). Zagreb, 2023. P. 267–268. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/836> (дата звернення: 03.08.2025).
9. Петрик О., Борзенков В., Волошина Л. Хореографія як танцювальне мистецтво. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. №84. Т. 2. С. 158–162. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/84-2-25> (дата звернення: 03.08.2025).
10. Сосіна В. Ю. Теорія і практика акторської майстерності. Львів: Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, 2022. 31 с. URL: <https://www.ldufk.edu.ua/wp-content/uploads/2023/10/lekcziya-12.pdf> (дата звернення: 03.08.2025).
11. Тіщенко О., Волчукова В., Барабаш О. Перформанс у хореографії: нові горизонти мистецтва руху. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2024. № 2 (33). С. 27–33. DOI: [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-2\(33\)-27-33](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-2(33)-27-33) (дата звернення: 03.08.2025).
12. Хлестун О. С. Новий театр Леся Курбаса: вимоги до заглиблення актора в образ. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. 2018. № 40. С. 236–243. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apitphk_2018_40_29 (дата звернення: 03.08.2025).
13. Svanidze L., Levytskyi V., Venher O. Using the basics of Les Kurbas’s directing skills in the training of future specialists in higher education. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series “Pedagogy and Psychology”*. 2023. Vol. 9, No. 3. P. 54–62. <https://doi.org/10.52534/msu-pp3.2023.54> (дата звернення: 03.08.2025).
14. ABT Studio Company. *ABT*. URL: <https://www.abt.org/training/dancer-training/abt-studio-company/> (дата звернення: 03.08.2025).
15. The art of acting with James Hay, First Soloist with The Royal Ballet. *Royal Ballet School*. URL: <https://www.royalballetschool.org.uk/2024/01/12/the-art-of-acting-with-james-hay-first-soloist-with-the-royal-ballet/> (дата звернення: 03.08.2025).
16. Atlanta Ballet’s 2023–24 season to open with Romantic masterpiece “La Sylphide”. *Artsatl*. URL: <https://www.artsatl.org/atlanta-ballets-patric-palkens-juliana-missano-to-debut-in-la-sylphide-roles/> (дата звернення: 03.08.2025).
17. The fascination of contemporary dance – study examines what draws audiences in. *Phys*. URL: <https://phys.org/news/2025-06-fascination-contemporary-audiences.html>
18. Martha Graham Quotes. *Azquotes*. URL: https://www.azquotes.com/author/5783-Martha_Graham (дата звернення: 03.08.2025).
19. Five ballets that will break your heart. *Ballet.org.uk*. URL: <https://www.ballet.org.uk/blog-detail/five-ballets-will-break-your-heart/> (дата звернення: 03.08.2025).

REFERENCES

1. Nam S. M., Park H. Y., Kim M. J. (2024) Exploring the experiences of dancers who have achieved peak performance: on-stage, pre-stage, and post-stage. *Frontiers in Psychology*. 15. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1392242>
2. Chen S. (2023) The influence of drama performance training methods on dance performance. *International Journal of Education and Humanities*. 10(2). 197–198. DOI: <https://doi.org/10.54097/ijeh.v10i2.11640>
3. Dance-teacher. (2021) Yes, you can (and should) incorporate acting into technique class – here’s how. URL: <https://dance-teacher.com/acting-dance-technique-class>
4. Boiko O. S. (2020) Khudozhnii obraz v ukrainskomu narodno-stsenichnomu tantsi: monohrafiia. [Artistic image in Ukrainian folk-stage dance: monograph]. Kyiv: Lira-K. 204 p. <https://lira-k.com.ua/files/contents/12195.pdf> [in Ukrainian].
5. Bidna E. V. (2023) Aktorska hra yak sposib pidsyliuvannia vydovyshchnosti baletnoho tvoruu. [Acting as a way to enhance the spectacle of a ballet work]. *Osoblyvosti roboty khoreohrafa v suchasnomu sotsiokulturnomu prostori* : materialy VIII Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii (Kyiv, 1–2 chervnia 2023 r.). Kyiv : NAKKKiM, 2023. 184–186. URL: <https://surl.li/gbyrum> [in Ukrainian].
6. Cherkes L. O. (2020) Rol aktorskoii maisternosti v khoreohrafichnomu mystetstvi. [The role of acting skills in choreographic art]. *Tradytsii ta novatsii v khoreohrafichnii kulturi (do 50-richchia kafedry khoreohrafiyi Kyivskoho natsionalnogo universytetu kultury i mystetstv)* : materialy Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii (Kyiv, 25 kvitnia 2020 r.). 86–88. https://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/nuk_konf/20/2.pdf#page=86 [in Ukrainian].

7. Dovhan O., Vodiana V., Solonyuka T. (2025) Rol aktorskoï maïsternosti u stvorenni stsenichnoho obrazu u khoreografii. [The role of acting skills in the creation of a stage image in choreography]. Aktualni pytannia profesiinoho stanovlennia suchasnoi molodï : zbirnyk naukovykh prats studentiv. Khmelnytskyi : KhHPA. Vyp. IV. 70–75. URL: <https://surli.cc/ckxiuo> [in Ukrainian].
8. Litovchenko O., Plakhotniuk O. (2023) Vyrashalni pryïomy v protsesi vtilennia ideino-khudozhnoho vyrishennia khoreografichnoi vystavy. [Expressive techniques in the implementation of the ideological and artistic solution of a choreographic performance]. Scientific method: reality and future trends of researching : I International Scientific and Theoretical Conference (Zagreb, Croatia, March 24, 2023). Zagreb, 2023. 267–268. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/836> [in Ukrainian].
9. Petryk O., Borzenkov V., Voloshyna L. (2025) Khoreografii yak tantsiovalne mystetstvo. [Choreography as a dance art]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. 84(2). 158–162. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/84-2-25> [in Ukrainian].
10. Sosina V. Yu. (2022) Teoriia i praktyka aktorskoï maïsternosti. [Theory and practice of acting]. Lvivskyi derzhavnyi universytet fizychnoi kultury imeni Ivana Boberskoho. 31 p. URL: <https://www.ldufk.edu.ua/wp-content/uploads/2023/10/lekcziya-12.pdf> [in Ukrainian].
11. Tishchenko O., Volchukova V., Barabash O. (2024) Performans u khoreografii: novi horyzonty mystetstva rukhu. [Performance in choreography: new horizons of the art of movement]. Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy. 2(33). 27–33. DOI: [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-2\(33\)-27-33](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-2(33)-27-33) [in Ukrainian].
12. Khlystun O. S. (2018) Novyi teatr Lesia Kurbasa: vymohy do zahlyblennia aktora v obraz. [Les Kurbas’s new theatre: requirements for the actor’s deep immersion in the role]. Aktualni problemy istorii, teorii ta praktyky khudozhnoi kultury. 40. 236–243. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apitphk_2018_40_29 [in Ukrainian].
13. Svanidze L., Levytskyi V., Venher O. (2023) Using the basics of Les Kurbas’s directing skills in the training of future specialists in higher education. Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series “Pedagogy and Psychology”. 9(3). 54–62. <https://doi.org/10.52534/msu-pp3.2023.54>
14. ABT. (2025) ABT Studio Company. URL: <https://www.abt.org/training/dancer-training/abt-studio-company>
15. Royal Ballet School. (2024) The art of acting with James Hay, First Soloist with The Royal Ballet. URL: <https://www.royalballschool.org.uk/2024/01/12/the-art-of-acting-with-james-hay-first-soloist-with-the-royal-ballet>
16. Artsatl. (2023) Atlanta Ballet’s 2023–24 season to open with Romantic masterpiece “La Sylphide”. URL: <https://www.artsatl.org/atlanta-ballets-patric-palkens-juliana-missano-to-debut-in-la-sylphide-roles/>
17. Phys.org. (2025) The fascination of contemporary dance – study examines what draws audiences in. URL: <https://phys.org/news/2025-06-fascination-contemporary-audiences.html>
18. Azquotes. (n.d.) Martha Graham Quotes. URL: https://www.azquotes.com/author/5783-Martha_Graham
19. Ballet.org.uk. (2023) Five ballets that will break your heart. URL: <https://www.ballet.org.uk/blog-detail/five-ballets-will-break-your-heart>

Дата першого надходження рукопису до видання: 15.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 29.10.2025

Дата публікації: 24.11.2025